NADERE UITEENZETTING

VAN DEN

REGTSTOESTAND DER SLAVEN,

AANWEZIG IN HET NEDERLANDSCH GEDEELTE

VAN HET EILAND

St. Martin,

op en na den 1sten Junij 1848.

In de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal op den 10n Julij 1862, stelde het lid Mr. P. P. van Bosse, op de wet *B* tot opheffing der slavernij, het amendement voor, om den eigenaren op het eiland St. Martin (Nederlandsch gedeelte) voor hunne slaven, die toen vrijverklaard stonden te worden, slechts toe te kennen eene tegemoetkoming van *ƒ* 30 per hoofd; en zeide hij te dier gelegenheid:

„Ik zal van de geschiedenis der slaven op St. Martin, die u allen „bekend is, niet breedvoerig uitweiden. Ik heb groote waarde ge„hecht aan de uitspraak der Staats-commissie, die dat punt met de „meeste gemoedelijkheid en naauwkeurigheid heeft onderzocht. Die „commissie is toen tot de volgende conclusie gekomen, welke op „bl. 66 van haar verslag is opgeteekend: „Om al deze redenen heeft „„de Staats-commissie gemeend als punt van uitgang te moeten aan„„nemen, dat de personen, die op het Nederlandsch gedeelte van „„St. Martin tot den slavenstand behoorden, van dien dag af geacht „„worden vrije menschen te zijn.""

Nog zeide hij, als bij versterking: „Wij kennen de geschiedenis „van St. Martin. Men heeft op den 1n Junij 1848 de slaven daar „vrijverklaard, en ik geloof dus niet dat men aanspraak kan maken „op eenige tegemoetkoming."

Over de onderwerpelijke zaak, werd door den heer VAN BOSSE zóó beslissend gesproken, alsof hij zeker was van de waarheid van hetgeen hij voordroeg. Men stelde vertrouwen in zijne woorden en dat bragt te wege er vele leden vóór zijn amendement stemden; gevolgelijk ging in de Tweede Kamer de alzoo geamendeerde wet er door.

In de Eerste Kamer der Staten-Generaal, welke ter zake inmiddels wat beter was ingelicht, liep de bedoelde wet nogtans veel gevaar van op den 6n Augustus 1862 afgestemd te worden, wegens het daarmede te plegen onregt aan St. Martin. Maar, uit hoofde der beduchtheid dat er op de overige Nederlandsch West-Indische eilanden, die met St. Martin in eene en dezelfde voordragt van wet waren genoemd, ernstige onlusten zouden kunnen ontstaan, wanneer de wet er niet doorging, werd ze aldaar toch aangenomen, en is zij vervolgens op den 8n Augustus 1862 bekrachtigd geworden door den Koning.

Nu werd door mij, in dato 30 September 1862, ook een adres ingediend aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten einde haar te bewegen om van eene dwaling terug te komen, die met opzigt tot der slaven toestand op St. Martin was begaan, en een onregt te herstellen, waartoe dien ten gevolge bij ongeluk was besloten. Doch dat adres kwam eerst den 12n December 1862 bij de Kamer in behandeling, en toen wilde de meerderheid der leden niet, dat het aan den Minister van Koloniën zou worden toegezonden, voor berigt en consideratiën: Het werd nedergelegd ter griffie.

Juist was het een jaar daarna, toen op den 12n December 1863 in de Tweede Kamer door het lid, den heer COOL, over de heugelijke gebeurtenis der opheffing van de slavernij in onze West-Indische Koloniën met nadruk werd gesproken, bij welke gelegenheid die spreker ook nog zeide: „Maar, Mijnheer de Voorzitter, in een onzer „kleine volkplantingen, op het zuidelijk deel van het kleine eiland „St Martin, heeft men ook feest gevierd. Dààr heeft men op den „1n Julij 1863 ook de vlag in top gehaald; dààr is men ook naar „de bedehuizen gestroomd, om het Opperwezen dank te zeggen voor „de opheffing der slavernij; men heeft zich met oranje getooid en „gejuicht; maar is dat door allen gedaan? Is dat ook gedaan door „de vorige eigenaren van de slaven? — Door diepe teleurstelling „getroffen, in rouw en verslagenheid neêrgezeten, hebben zij zich „beklaagd over de uitspraak van de Wetgevende Magt in het moeder- „land. Ja, als mensch hebben zij zich ook met de uitkomst verblijd:

„maar in hunne belangen gekrenkt, gevoelden zij zich waarschijnlijk „eerder genoopt de vlag te *halver stok* dan in top te laten waaijen. „Waarom was hun dat lot beschoren? Verkeerden zij in zulk een „toestand van bloei, dat zij die tegemoetkoming voor de slaven die „zij misten, de tegemoetkoming, welke overal gegeven werd, niet „behoefden? Was er welligt eene goudmijn op hun eiland ontdekt? „Hebben zij de plannen van de Regering tegengewerkt? Hebben zij „niet gedaan wat zij doen moesten? Integendeel: — Bij de plotse„linge vrijverklaring der slaven op het Fransche gedeelte van het eiland „in 1848, hebben zij met mannenkracht en eerlijkheid de plannen „van de Regering in de hand gewerkt. Ik zou mij, ten bewijze daar„van, kunnen beroepen op het officiëele verslag eener Staats-com„missie, maar dat verslag is hier van te algemeene bekendheid om „daarover nu uit te weiden.

„Thans hebben wij het geluk een Minister aan het hoofd van het „Departement van Koloniën te zien, die op een *vrij* standpunt staat, „want het was niet onder zijn bestuur dat de wet tot emancipatie „der slaven in 1862 tot stand kwam. Hij heeft zich doen kennen „door humaniteit en billijkheid. Hij weet dat niet alleen de millioenen „in den Indischen Archipel, maar ook de weinige bewoners van een „afgelegen eiland op zijne bescherming mogen rekenen; zij rekenen „ook op hem, getuigen de verzoekschriften, waarover dezer dagen „rapport is uitgebragt. En nu vraag ik aan den Minister: wat zal „het lot zijn dier verzoekschriften; wat is uw voornemen ten opzigte „der adressanten?"

De heer Cool zeide nog: „Indien wij de zaak gekend hadden, „zoo als nu, zouden vele leden niet gestemd hebben voor de reductie „der schadeloosstelling van *f* 150 op *f* 30."

Kortheidshalve, laat ik van deze treffend welsprekende rede de slotregelen achterwege, om het antwoord, daarop gegeven door den Minister van Koloniën, den heer Fransen van de Putte, nu in substantie te laten volgen:

De Minister dan, na eerst in eene beschouwing van den loop der zaak te zijn getreden, opperde de vraag: „Kan men nu, na dat alles, „met eenigen grond van den Minister vorderen, dat hij een wets„ontwerp zal aanbieden in een zin, waartegen de Kamer zich her„haaldelijk en positief verklaard heeft?"

Daarna zeide de Minister: „De geheele voorstelling der zaak — „behoef ik het te zeggen? — doet eer aan het humane hart van den

„geachten afgevaardigde uit Amsterdam. *Mogt het blijken* dat vele „leden werkelijk bereid zijn op hun vroeger votum terug te komen, „dan zal de Minister waarschijnlijk niet ongenegen worden bevonden, „daaraan toe te geven.”

Nadat op dit antwoord van den Minister door den heer COOL gerepliceerd was, heeft de heer VAN BOSSE gesproken en weder in denzelfden zin als voor anderhalf jaar, gezegd: „De Staats-commissie, „die vroeger de zaak met de meeste naauwgezetheid en uitvoerig„heid onderzocht heeft, heeft, na veel tegenspraak in haren boezem „ondervonden te hebben, als hare meening te kennen gegeven, dat „in Maart 1848 de slavernij op St. Martin had opgehouden te bestaan. „Is dit zoo, dan konden de bewoners van dat eiland, na eenmaal „de slaven vrijverklaard te hebben, de slavernij niet meer eigenmagtig „in het leven roepen. De regtstoestand is dus deze: van 1848 af „was er geene slavernij meer op St. Martin en zeer zeker — en dit „zal niemand mij tegenspreken — zijn er na dien datum geene slaven „meer op St. Martin geboren.”

Maar ik wil daarop toch tegenspraak laten volgen, en wel de meest stellige.

Reeds meermalen is door mij in verschillende adressen en opstellen, van welke de heer VAN BOSSE als lid der Kamer heeft moeten kennis nemen, aangemerkt: *de slaven te St. Martin zijn in* 1848 *niet vrijverklaard*, en ten deze beriep ik mij op hetzelfde tweede rapport der Staats-commissie, waaraan de periode door den heer VAN BOSSE aangevoerd ontleend is. Men leest toch daarin op bladz. 53 het volgend relaas:

„De tijding van de rustverstoringen op de overige Fransche Antilles, „en die op Martinique en Guadeloupe van den ernstigsten aard waren, „deed ook op het Nederlandsch gedeelte van St. Martin vrees ontstaan „voor de veiligheid van het leven en van de bezittingen der vrije „ingezetenen.

„In deze hagchelijke omstandigheden kwamen de planters en andere „eigenaren van slaven in eene opzettelijke vergadering op den 1n Junij „1848 gehouden, eenparig overeen:

„1°. den Koning te verzoeken, dat onverwijld zou worden over„gegaan tot de emancipatie hunner slaven tegen schadeloosstelling „der meesters;

„2°. uit hoofde der noodzakelijkheid om middelerwijl maatregelen „te nemen ter afwending van de gevreesde gevaren, tot op het tijd-

„stip dat 's Konings besluit dienaangaande ter hunner kennisse zou „zijn gekomen;

„a, met hunne slaven te handelen als of zij vrije arbeiders waren, „en billijke overeenkomsten met hen te treffen, tot verzekering van „wederzijdsche belangen."

Uit dit aangehaalde blijkt, dat er door de eigenaren een verzoek tot den Koning werd gerigt om hunne slaven op St. Martin vrij te verklaren, en dat in afwachting van 's Konings besluit dienaangaande, er middelerwijl door hen met hunne slaven zou worden gehandeld als of zij vrije arbeiders waren. Maar dat ingediend verzoek tot emancipatie en die tijdelijke overeenkomst tot inschikkelijkheid jegens hunne slaven, konden dezen toch niet tot vrije menschen maken. Regtens was daartoe meer noodig.

Naar het zou schijnen, wisten de eigenaren te St. Martin beter dan de leden der Staatscommissie, dat vrijlating van slaven niet anders kan plaats hebben dan met bewilliging der Regering: zijnde het Hooge Gezag „met uitsluiting van alle andere autoriteiten, alleen „bevoegd, om brieven van manumissie, waarbij personen uit den stand „van slavernij tot dien van vrijheid worden verheven, te verleenen." In den aanhef van het Reglement op de manumissie der slaven in de Nederlandsche West-Indische Bezittingen, vindt men dat met zoo vele woorden geschreven. (*Gouvernementsblad van Suriname*, A°. 1832, N°. 2.)

Het voormeld verzoek voor de emancipatie der St. Martinsche slaven, werd door den Minister van Koloniën, in overeenstemming met 's Konings bevelen, beantwoord in eenen uitstellend weigerachtigen zin. In het tweede rapport der Staats-commissie, op bl. 55, leest men dienaangaande het volgende:

„Een zoo gewigtige maatregel als bij het adres der ingezetenen „is verzocht, kan niet met overhaasting behandeld worden. Hij dient „in verband gebragt te worden met de algemeene maatregelen voor „de West-Indische Koloniën in overweging. De benarde toestand „van 's Rijks geldmiddelen maakt het niet weinig moeijelijk ten deze „tot eene beslissing te komen.

„Van de andere zijde kan de Regering onmogelijk in eene enkele „kolonie de emancipatie bevelen, en in de anderen de slavernij hand„haven. Evenmin kan men schadeloosstelling aan den eenen geven „en aan den anderen onthouden.

„Mogten echter in het vervolg van tijd de geldmiddelen van deze „zijde verbeteren en daartoe ruimte aanbieden, dan zal gelijktijdig

„met de kwestie der schadeloosstelling het voorstel omtrent de zout-„winning in verdere overweging worden genomen.”

Zoo ziet men, dat de Regering de slaven op St. Martin ten gevolge van het ontvangen verzoek der ingezetenen van 1 Junij 1848, niet heeft vrijverklaard. Die menschen zijn alzoo in den stand van slavernij verbleven, en de kinderen uit slavinnen ontsproten, zijn dan ook als slaven geboren en is dat zoo blijven voortduren, tot aan den maatregel der opheffing van de slavernij welke ten gevolge van de wetten van 8 Augustus 1862, heeft plaats gevonden den 1n Julij 1863.

Maar zeldzaam, heb ik kunnen instemmen met voorstellen afkomstig van de meerderheid der Staats-commissie; voor het toekennen aan de slaven-eigenaren te St. Martin van eene ronde som van *f* 200,000 zoo als in het tweede rapport dier commissie op bl. 68 vermeld staat, heb ik evenwel als medelid kunnen stemmen, omdat daaraan verbonden werd het vruchtgebruik der groote zoutpan, welke ik schatte eene waarde voor te stellen, van ongeveer *f* 400,000.

Maar bij Koninklijk besluit van den 21n Junij 1858 werd de concessie van die pan verleend aan een derde, en is het vruchtgebruik daarvan mitsdien voor de gezamenlijke ingezetenen van St. Martin verloren gegaan. Uit overweging van die geleden winstderving is het, dat ik nu van gevoelen ben, er aan de eigenaren te St. Martin geene mindere tegemoetkoming dan van *f* 200 voor iederen slaaf ter zake van zijne vrijverklaring toegekend zou mogen worden; zijnde even zoo veel, als op de andere West-Indische eilanden van Nederland werkelijk is uitbetaald.

Nog zij ten slotte het volgende door mij aangemerkt:

Onder het verzoekschrift aan den Koning, dd. St. Martin den 29n Mei 1863, vindt men vele namen die van Engelschen oorsprong getuigen. Op die bijzonderheid heb ik door sommigen aanmerking hooren maken; maar nu is het reeds zes-en-vijftig jaren geleden dat ik verreweg de meesten dier namen ter plaatse heb gekend, als te behooren tot gezinnen die daar misschien reeds langer dan eene eeuw gezeteld waren geweest. Te dier tijd was ik kadet bij het 8ste bataillon jagers.

Het gebeurde toen niet zelden dat het eiland door Engelsche kruisers werd verontrust, zoodat er zeer dikwijls op St. Martin een staat van alarm heerschte, in welk geval de schutterij op de been moest komen om met het garnizoen des eilands, sterk ongeveer honderd

man, militaire dienst te verrigten. Over die dienstverrigting, hoe lastig ook voor den burger, heb ik nimmer eenig gemor gehoord.

Een zestal jaren geleden mogt ik op 's Rijks archief afschrijven de daar berustende officieële bescheiden van een opmerkelijk wapenfeit, den 4^n Julij 1808 gebeurd in het Fransche gedeelte van het eiland St. Martin, waaruit blijkt, dat een klein peloton gebrek lijdende Hollandsche jagers, den Franschen ter hulp gekomen, de bij Marigot gelande Engelsche mariniers en matrozen even onverwacht als onvervaard met de bajonet heeft aangevallen, met dien uitslag dat zij het geweer wegwierpen en om kwartier verzochten.

Van de plek, waar hunne wapenen waren blijven liggen, inmiddels wat verwijderd, stonden nu de 90 krijgsgevangenen tegenover de 26 dapperen, waaraan zij zich hadden onderworpen. Eenigzins van hunnen panischen schrik bekomen, waren de overwonnelingen juist op het punt van tegen die weinigen op te staan, toen op hetzelfde oogenblik een detachement van 60 hoofden, het mijne er bij geteld, voor het meerendeel schutters uit het Nederlandsch gedeelte, onder de leiding van een kapitein der schutterij, wiens naam mij is ontschoten, kwam aansnellen, en deze op het uiterst oogenblik aangekomen versterking had de uitwerking, dat de behaalde overwinning werd bestendigd. Zoo heeft de schutterij van Neêrlandsch St. Martin bijgedragen tot den roem van Neêrlands wapenen.

De laatste eigenaren van slaven op het eiland St. Martin, die nu over onregt klagen, zijn de zonen en dochters der gewapende burgers van het jaar 1808. Zal men dan nu ten hunnen aanzien de verwerpelijke leer gaan toepassen: „dat onregt door een slavenhouder „nooit beweerd kan worden; dat de Staat bevoegd is de emancipatie „te decreteren, zonder een cent schadevergoeding te geven." (VAN BOSSE.)?

Voor de eer van onze op eerlijkheid roem stellende natie, wil ik mij liever verbeelden, dat er door hare afgevaardigden tot eenen beteren stap besloten zal worden.

'S GRAVENHAGE,
22 *Januarij* 1864. **R. F. VAN RADERS.**

Gedrukt bij DE ERVEN DOORMAN, te 's Gravenhage.